

Գեյ ցեղերից Մաքսային միության «գրկում» փրկություն փնտրող հայասանը դեռ նախագահում է Եվրոպայի խորհրդում

Եվրոպական արժեքները համատեղությամբ թաղանթափող գնահատականները, թե Մաքսային միությանն անդամակցությունը ավելի մոտ է հայկական արժեքներին, սխալմամբ, ավելի շուտ, անգրագետ դատողություններով են կադրում Եվրոպական միության հետ: Ռուսաստանի դաշնային միությանն անդամակցությունը համատեղությամբ հակադրելու փորձեր անողներին լավ կլինի տեղեկանալ, որ մինչև Եվրոպական միության հետ հարաբերությունների կառուցումը Հայաստանն արդեն անդամակցում էր այնպիսի մի կազմակերպության, որտեղ բոլոր փոխադաստիարակներին, այդ թվում՝ սեռական, իրավունքների դաժանությունները դաշնային է:

«Մաքսային միությանը միանալով հայասանը ավելի ուժեղ դիրքով ներկայացավ Եվրոպային»

Հայսնի ֆալսեթներ Անդրանիկ Միհրանյանի հանդիպումը հայկական պետական մասնավարժական համալսարանում

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՍՅԱՆ

Հայկական ժողովրդական մասնավարժական համալսարանի (ՀՊՄՀ) դասախոսական կազմի եւ ուսանողների հետ երեկ հանդիպեց ֆալսեթներ, «Ժողովրդավարության եւ համագործակցության ինստիտուտի» Նյու Յորքի ներկայացուցչության ղեկավար, դոկտոր, դոկտոր Անդրանիկ Միհրանյանը: Զարգացած երկու սարի առաջ էր հանդիպում ունեցել ՀՊՄՀ-ում, որի ժամանակ նրան շնորհվել էր համալսարանի դասավանդող դոկտորի կոչում: Անդրանիկ Միհրանյանը գնահատեց իր հիշատակը այդ կոչման մասին եւ բոլորի շնորհակալությունները հայտնի էր անում:

Զարգացած Անդրանիկ Միհրանյանը եւ Մանկավարժական համալսարանի ղեկավար Ռուբեն Միրզախանյանը

ցումները Հայաստանի՝ Մաքսային միությանն միանալու որոշումը, ապա նաեւ սիրիական ճգնաժամի մասին: *Տես էջ 2*

Այսօր Երեւան կժամանի ՀԱՊԿ գլխավոր ֆարսուղար Նիկոլայ Բորոյուժան

Ազգային անվտանգության խորհրդի ֆարսուղար Արթուր Բաղդասարյանի հրավերով հոկտեմբերի 2-4-ը Երեւան կժամանի ՀԱՊԿ գլխավոր ֆարսուղար Նիկոլայ Բորոյուժան: Նիկոլայ Բորոյուժան Երեւանում կմասնակցի Հավանական անվտանգության թայմանգրի կազմակերպության Ռազմաստեղական համագործակցության միջոցակետի համաձայնագրի 11-րդ նիստին, որտեղ ելույթով հանդես կգա նաեւ ԱԱԽ ֆարսուղար Արթուր Բաղդասարյանը: Նիկոլայ Բորոյուժան ու Արթուր Բաղդասարյանը կմասնակցեն Հայաստանում անցկացվող «Կանաչ-Կավկազ» լուրջ հակաթմրամիջոցային գործողությանը, որի միջազգային համակարգող շարժումը երեւանում, ինչպես նաեւ կայցելեն ՀԱՊԿ ակադեմիային հասկացված շնորհակալությունները:

Ժամանալու իրականացվող աշխատանքներին եւ ֆունկցիոնալ ակադեմիայի գործունեությանն առնչվող հարցեր:

ՄԱԿ-ի ժամանումները ժամանեցին Սիրիա

Քիմիական զենքի ոչնչացման մասնագետների միջազգային խումբը հոկտեմբերի 1-ին ժամանել է Սիրիա: 20 հոգանոց խումբը կզբաղվի զանգվածային բնաջնջման զենքի դաշնակազմում, որը ղեկավարում է ՆԱՏՕ-ի ՄԱԿ-ի ԱԽ բաժնի հիման վրա, հաղորդում է Ֆրանսիայից: Քիմիական զենքի արգելման կազմակերպության (ՔՉԱԿ) փորձագետները Սիրիայի սարած են մեկ Լիբանանից եւ Դանասկոնում հանդիպել Սիրիայի ԱԳՆ ներկայացուցիչների հետ: ՈՂ ԱԳՆ ներկայացուցիչն վկայություններով ՌԻԱ գործակալությունը հաղորդում է, որ մասնագետների խմբում աշխատելու է մեկ ռուսաստանցի: Սիրիայի արտոնարտարար Ուալիդ Մուալլանը BBC-ի թղթակցին ասում է փորձագետներին սղա սող աշխատանքի բարդությունների մասին: Նրա խոսքերով, փնտրված զենքի 19 տեսակներից (Աստիտեթոլ զենքի սլավներով, Սիրիայում կա 45 տեսակ) 7-ը զսնվում են ռազմական գործողությունների գոտում: Միջազգային ժամանումները դրանց հասնելու համար ստիպված կլինեն հակամարտ կողմերի հետ թաղանթափող ժամանակավոր հրադադարի ցուցը:

Ադրբեջանի «միջհամայնային» երազանքը դեռ շարունակվում է

ՎԱՏՐԱՎ ԱՊՏԵՍՅԱՆ Պաշտոնական Բաբուն, ամենայն հավանականությամբ, մտադիր չէ ընդառաջել մինչև սարեվերջ Ադրբեջանի եւ Հայաստանի նախագահների հանդիպում կազմակերպելու՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների ցանկությամբ: Ինչպես հայտնի է, Նյու Յորքում եղվարդ Նալբանդյանի եւ Էլմար Մամեդյարովի հետ հանդիպումներից հետո նման հույս էին արահայտել: Այդ տրամադրությունն է թողնում Ադրբեջանի ԱԳՆ մամուլ խոսնակի երեկ արած հայտարարությունը, որտեղ գլխավոր շեշտադրումը դարձյալ «միջհամայնային հանդիպումներ կազմակերպելու նախաձեռնությունն է»: Ինչպես հայտնի է, վերջին օրերում ԼՂ «ար-

բեջանական եւ հայկական համայնքների ներկայացուցիչների հանդիպում կազմակերպելու» գաղափարն արբեջանական կողմը հնչեցնում է ամենաարթն առիթներով: Հասկանալի է, թե ինչու էր Պաշտոնական Բաբուն խնդիր փորձում տեղափոխել «միջհամայնային երկխոսության» հարթություն: Բանն այն է, որ ԼՂ խնդրի կարգավորման հայեցակարգը, որ Պաշտոնական են ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահ երկրները, չի արագություն արբեջանական կողմի ղախկերտումները: Այս իրավիճակում համաձայնյալ նախագահների հերթական հանդիպման՝ Ադրբեջանի համար նշանակալի է եւ մեկ անգամ «ոչ» ասել միջնորդական ջանքերին, ինչը հղի

է ինքնամեկուսացման սղառնալիով: Խնդիրը բարդանում է նաեւ նրանով, որ Իլիամ Ալիևի երրորդ ժամկետով ղաշտոնավարումը կարող է խնդրահարույց լինել միջազգային փորձերի առումով: Ադրբեջանում իշխող կարգավորման, այսպիսով, ստիպված է վերստին «նախադասումներ առաջարկել»: Այս անգամ՝ «միջհամայնային երկխոսություն նախաձեռնելու» ձեռով: Այս թե ինչու հարեւան երկրի ԱԳՆ ղաշտոնական ներկայացուցիչը, խոսափելով ղաշտախոսակցի գլխավոր հարցին՝ «ղաշտան է Ադրբեջանը հայսնի առաջարկությունների հիման վրա շարունակել բանկցությունները», նեղափոխում է ԼՂ խնդրի էությունը: *Տես էջ 3*

Ադրբեջանում գիտեն, թե ով է ընտրվելու նախագահ եւ քանի տղու ձայն է ստանալու

Թեղեց հոկտեմբերի 9-ին հարեւան երկրում կայանալու են նախագահական ընտրություններ, սակայն Ադրբեջանում չկա այն մթնոլորտը, որը սովորաբար լինում է համաթեթական նման միջոցառումներից առաջ:

«Կեռքին խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ ժողովրդի ժողովուրդը մեծ հեռավորություն կար, քան նախագահական ընտրությունների ժամանակ: Հիմա այնպիսի տարբերություններ կան, որ ոչ մեկին չեն հեռավորությունները», ասաց Ադրբեջանի ֆալսափառքերի նախագահ Արիֆ Յունուսը՝ հավելելով, որ հասարակության անարթությունը լուրջ ազդեցություն է ունենում մի քանի հանգամանակով:

Ըստ ֆալսափառքերի, ընտրությունների օրը մի քանի անգամ փոխվեց եւ ամեն անգամ ֆարգաւազով անցկացնելու ժամանակն ավելի կրճատվեց, ֆարգաւազը մոտեցնում է ավարտին, իսկ հեռուստատեսությամբ դեռ նոր է սկսվել ֆարգաւազը: Բազմաթիվ թեկնածուներ չեն կարողանում երթում երեւալ, քանի որ առկա է ճեղքմանի հսկայական ալիք: Բնակչությունը տեղյակ չէ առաջիկա ընտրությունների մասին, քանի որ հասկալիքներ ընդհանրապես չեն կարողանում բնակիչների հետ հանդիպել: Հեռավոր ժողովուրդը թեկնածուների հանդիպումներն ու նախընտրական ֆարգաւազով ամեն կերպ խոչընդոտում են: Զարգացած ընթացքում ձեռքբերվել են ընդհանրապես ակնհայտներ, ովքեր փորձել են հանդիպել ընտրողների հետ:

«Բնակչությունը կարծում է, որ առանձնակի տարբերություն չկա՝ գնալ ընտրությունների, թե՞ ոչ: Միեւնույն է, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը արդեն որոշում է կայացրել, թե ով է ընտրվելու նախագահ, մուսուլմանական համայնքում կարծիքները փոփոխվել են: Մի կողմից սակայն նախագահի միջոցով ասաց ֆալսափառքերը: Երեւանից մտնողները մասնակցող Կոմկոմի ինստիտուտի սնորհներով, ֆալսափառքերի միջոցով, հասարակությանը հարցազնույններով, ընդհանուր հսկայական ընտրություններում հասարակությանը հարցազնույններով, ընդհանուր հսկայական ընտրություններում հասարակությանը հարցազնույններով, ընդհանուր հսկայական ընտրություններում հասարակությանը հարցազնույններով...»

Երեւանից մտնողները մասնակցող Կոմկոմի ինստիտուտի սնորհներով, ֆալսափառքերի միջոցով, հասարակությանը հարցազնույններով, ընդհանուր հսկայական ընտրություններում հասարակությանը հարցազնույններով, ընդհանուր հսկայական ընտրություններում հասարակությանը հարցազնույններով...»

Երեւանից մտնողները մասնակցող Կոմկոմի ինստիտուտի սնորհներով, ֆալսափառքերի միջոցով, հասարակությանը հարցազնույններով, ընդհանուր հսկայական ընտրություններում հասարակությանը հարցազնույններով, ընդհանուր հսկայական ընտրություններում հասարակությանը հարցազնույններով...»

Երեւանից մտնողները մասնակցող Կոմկոմի ինստիտուտի սնորհներով, ֆալսափառքերի միջոցով, հասարակությանը հարցազնույններով, ընդհանուր հսկայական ընտրություններում հասարակությանը հարցազնույններով...»

«ՀԱՊԿ խաղաղարարները կստանան իրենց տասնամյակի արժանանքը՝ 2013 թվականին», - հայտարարել է ՀԱՊԿ գլխավոր ֆարսուղարի տեղակալ Գեորգի Նեվիլիանը: Այդ մասին, հղում անելով ռուսաստանյան ադրբեջաներին, հարցրել է vesti.az-ը:

Ադրբեջանական լրատվամիջոցը մեջբերել է ռուսաստանցի տասնամյակին. «Մեր խաղաղարար միավորումը կազմավորված է մարզաբան է: Տառապիտներն հոկտեմբերին (ընթացիկ) տեղի կունենան մեծ գործարարություն: Խաղաղարարները հասունության մեջնություն կհանձնեն ՄԱԿ-ի

Ադրբեջանական լրատվամիջոցը մեկնաբանությունների համար դիմել է ռուսաստանցի մի քանի վերնախառնների, որոնք, սակայն, ենթադրել են, որ ՀԱՊԿ տասնամյակի արժանանքը ռուսաստանյան ադրբեջաներին, հարցրել է Vesti.az-ը:

Ընդհանուր տարբերությունն այն է, որ Ադրբեջանում կարծես մոտ է համոզմանը, որ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի ռազմական լուծման հնարավորությունը գրեթե գոյական է: Ընդ որում, դա ուղղակիորեն կախված է Իրան-ԱՄՆ հարաբերություններից:

ՀԱՊԿ-ն ԼՂ-ում խաղաղարար առաքելություն կիրականացնի՞

համադասարան կոմիտեի ներկայացուցիչներին, որից հետո մեծ մեծ տասնամյակի արժանանքը ռուսաստանյան ադրբեջաներին մասնակցելու իրավունք կստանան:

Այնուհետև Vesti.az-ը վստահաբար ենթադրում է, որ «ամենաառաջին գոտի կդառնա Ղարաբաղը», եւ հիշեցնում, որ երբ ռուսաստանցի սղանները հեռանում էին Գաբալայից, փորձագետներն ահագնացում էին, որ «Պուտինը ոչինչ չի մոռանում»: Լրատվամիջոցը խոստովանում է, որ Պուտին-Ալիև վերջին հանդիպումը «չի կորել երկու երկրների հարաբերությունների ստանդարտները»:

Vesti.az-ը մուսուլման Ադրբեջանում ունի «հասուն ծառայություններն մոտ կանգնած» -ի համարում, ուստի անհավանական չէ, որ ՀԱՊԿ գլխավոր ֆարսուղարի տեղակալ Նեվիլիանը հայտարարությունը Քաբուլում, իրոք, ֆալսափառքերով ղեկավարության մեղադրանք նյութ է դարձել: Սա ինչ-որ տեղ հակասում է սլավոնական ադրբեջանական ֆարգաւազները, քանի որ նախընտրական ժողովուրդը իբրև լրատվամիջոցը խոստովանում է, որ Պուտին-Ալիև վերջին հանդիպումը «չի կորել երկու երկրների հարաբերությունների ստանդարտները»:

Այսինքն, քանի որ ԱՄՆ-ը ժողովուրդի հեռանկարում չի տարաստանում Իրանին հարվածել, ուրեմն Ադրբեջանը Լեռնային Ղարաբաղում ռազմական գործողությունները վերսկսելու առիթ չի ունենա: Այս իրավիճակում, ինչպես ադրբեջանական կողմում են ենթադրում, «Ռուսաստանը որոշել է կանխել ՆԱՏՕ-ին եւ Հարավային Կովկասում ռազմական ներկայությունն ադապտել»:

Ըստ երեւոյթին, Ադրբեջանում մեղադրվում է արտաքին ֆալսափառքերով վերակողմնորոշման խնդիրը: Բացառված չէ, որ երրորդ ժամկետով նախագահ «ընտրվելուց» հետո Իլիամ Ալիևը Ռուսաստանի հետ հարաբերություններում ընդունի վճռական որոշում: Պուտինի «դաժանության» մասին լրագրողական դասողություններն, ամենայն հավանականությամբ, հասարակական կարծիքի «լրամշակման» մոդալիտետ են արվում:

Բայց չէ՞ որ հայկական զինված ուժերն արդեն 20 տարի ԼՂ հակամարտության գոտում են մտնում խաղաղարար առաքելություն են իրականացնում: Իսկ ինչու՞ ՀԱՊԿ-ի ժողովուրդներում չմտնելով փաստացի առաքելությունն իրավական տեսակետից օրինակաբանությունը հարցը: Մասնավորապես ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի 1993թ. ընդունած վերջին բանաձեւն անուղղակիորեն Հայաստանի Ադրբեջանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի միջեւ զինված վերադարձի կարգավորման գործընթացում ինտերապիտել է միջնորդ-խաղաղարարի դերակատարություն: Բ. Ա.

Ադրբեջանի «միջամայնաբային» երազանքը դեռ շարունակվում է

1-ին էջից
Նա միաժամանակ ղեկավարում է, որ «Ադրբեջանի նախաձեռնած միջամայնաբային երկխոսության գաղափարը դաժանական է միջազգային հանրության կողմից, եվրոպական կառույցների դաժանական ներկայացուցիչները (-Վ. Ա.) դաժանական են Ադրբեջանական կողմի նախաձեռնությունը՝ որդեկան վստահության միջոցառումների բարդարիչ»: Խոսքն ինչ կառույցների ո՞ր ներկայացուցիչների մասին է, ադրբեջանցի դաժանյան ոչինչ չի ասում: Եվ չի էլ կարող, որովհետեւ ԼՂ խնդրի կարգավորման միջազգային միջնորդության մասնակց ունի միայն ԵԱՀԿ Միսկի խմբի համանախագահությունը, իսկ վերջինս երբեք մասնակցող չի հնչեցրել:

Պաշտոնական Բաբայի ներկայացուցիչը, սակայն, շարունակում է սեղ. «Կազմակերպվել են Լեռնային Ղարաբաղի ադրբեջանական եւ հայկական համայնքների հանդիպումները (-Վ. Ա.) նվիրված միջոցառումներ, բայց, ցավոք, ամեն անգամ հանդիպումը կազմակերպումը տարբերակներով է մասնակցող երեւանի կողմից, որը լրացալից հայկական համայնքին արգելել է մասնակցել նման միջոցառումների»,- երեկ հայտարարել է Ադրբեջանի ԱԳՆ մամուլ խոսնակը:
Սա արդեն հիվանդ երեակայության արդյունք է, որովհետեւ դաժանական Սեփանակերը բազմիցս եւ ժամկետային կերպով հայտարարել է, որ դաժանական կառուցողական մասնակցություն ունենալ ԵԱՀԿ ՄԽ հովանու ներք ընթացող բանակցություններին՝ որդեկան

Ադրբեջանի հետ իրավահավասար կողմ: Բանակցային այլ ձեռաչափ գոյություն չունի, որքան էլ որ Բաբայի ջանկարները փորձեն ներկայացնել իրեն «իրականություն»:
«Միջամայնաբային երկխոսության նախաձեռնության» ակտուալացումն այն համաստեփսում, երբ միջնորդները մտադիր են հասնել Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների հեռակալան հանդիպման կազմակերպմանը, վկայում է, որ դաժանական Բաբայի սղառել է ԼՂ խնդրի կարգավորման հայեցակարգին հակազդելու բոլոր ռեսուրսները եւ ստիպված է կառչելու փրփուրներից: Վստահաբար կարելի է ենթադրել, որ նախագահի դաժանում «վերընտրվելուց» հետո Իլիամ Ալիևը որեւէ լրատվական կյանքով չի Սերժ Սարգսյանի հետ հանդիպում:

միջ: Եթե Ադրբեջանի ԱԳՆ-ն համարում է, որ «միջամայնաբային երկխոսությունն է խնդրի կարգավորման բանալին», իսկ դա անկասկած նաեւ Իլիամ Ալիևի տեսակետն է, ուրեմն ինչ իմաստ ունենա նախագահների հեռակալան հանդիպումը:
Մտնում է, որ միջնորդներն իրենց հսկայ խոսքն ասեն: Ալիևն այս է, որ Ադրբեջանը ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահ երկրների առաջարկած «ճանադարհային ֆարսեզով» ֆայլ անելու մտադրություն չունի: Այդ դեպքում ֆայլ ուղիքն անեն իրենք՝ համանախագահ երկրները՝ հայտարարելով, որ ճանաչում են ԼՂ խնդրի լուծման, տարածաշրջանում կայունության եւ կողմերի միջեւ ուղղակի բանակցություններով վիճելի հարցերի կարգավորման երաշխավոր են:

ԴՊՐՈԳ

2000 թվականից գործող «Ուսուցիչ մը հովանավորե՛» ծրագիրն ամեն տարի ֆինանսական օգնություն է ստանալու Յայտասանում ու Արցախում Վահան Թեմայի անունը կրող դպրոցների մանկավարժներին: Ծրագիրն իրականացնում է Թեմայի մշակութային միությունը (ԹՄՄ), իսկ մանկավարժներին սրամարմին օգնությունը հավաքում է Ամերիկայի ու Կանադայի Թեմայի մշակութային միության կազմակերպած հանգանակությամբ:

Սեպտեմբերի 27-ին Ստեփանավանի Վահան Թեմայի ան-

կերների ու ուսուցիչների թվի կրճատման միտումն Ստեփանավանի Թեմայի անվան դպրոցում մանկավարժները ապրում են: Վոլոդյա Մարտիրոսյանը մեծագույնը է իրենց դպրոցի վիճակագրությունը՝ 1999-ին ունեցել են 192 աշակերտ, իսկ այսօր՝ 410: 2011 թվականից հետո՝ մի տարի ընթացքում աշակերտների թիվը միանգամից ավելացել է 150-ով: Հետևաբար ավելանում է եւ ուսուցիչների թիվը: «Դերագրված մասնագետներ էլ կան, որ ստացան են դպրոցում աշխատանքի ընդունվելու», հավելում է սնօրենը:

Վարուժան Սիրադյանն իր սցանակով առաջին տարիստան է դարձնում համադասարանները: Իր սենյակում էլ դրոցի կողմից համադասարանները են: Իր սենյակում էլ դրոցի կողմից համադասարանները են: Իր սենյակում էլ դրոցի կողմից համադասարանները են:

Ստեփանավանի թիվ 6 դպրոցի մի մասնաշրջանում կառուցվել է 2004-ին «SOS մեդիտաների հիմնադրամի», իսկ մյուս մասնաշրջանում՝ 2011-ին «Լինսի» հիմնադրամի միջոցներով:

Ստեփանավանում գործում է 6 դպրոց, եւ մրցակցության մեջ 6-րդ դպրոցը հիմա առաջինն է, քանի որ ինչդեպ նույն է «Ուսուցիչ մը հովանավորե՛» ծրագրի

չգիտեն, թե ո՞ր առարկաները էլ դրոցի կողմից համադասարանները են: Իր սենյակում էլ դրոցի կողմից համադասարանները են:

Գարեգին Գևորգյանը մույն տարի միացել էր Ստեփանավանի թիվ 6 դպրոցի այցելությանը: Այստեղ ավագ դպրոցի աշակերտներին հետ հանդիպման ժամանակ նա բաժանեց գրքեր, որոնք կողմնորոշեն նրանց, ովքեր ուզում են շարունակել կրթությունը Պետական մանկավարժական համալսարանում:

Ներառական կրթությունը

Անցյալ տարի հունվարից Ստեփանավանի թիվ 6 դպրոցում ընդգրկվել է ներառական կրթությունը իր գործունեությունում: Առողջական տարբեր խնդիրներ ունեցող 50 երեխա այսօր ներառական ծրագրով կրթություն է ստանում այս դպրոցում: Նրանցից մեկը հասնաձայն Սելսիկն է: Մյուս աշակերտների հետ Սելսիկն արդեն մտնում է, չարություններ են էլ միասին են անում: Ասում է, որ այս դպրոցում սովորելն իր համար ամենալավն է զգում: Սակայն կան ներառական

«Ուսուցիչ մը հովանավորե՛» ծրագիրը Ստեփանավանում

Վարուժան Սիրադյանը քիմիայի դասասենյակի լաբորատորիայում

վան թիվ 6 միջնակարգ դպրոցի աշխատակիցները սցանակով իրենց համար հանգանակված գույքերը: 64 մանկավարժից յուրաքանչյուրը՝ 130 դոլարին համարժեք դրամ, իսկ 15 օժանդակ աշխատակիցի յուրաքանչյուրը՝ 30 դոլարին համարժեք դրամ:

Ստեփանավանի թիվ 6 դպրոցի աշխատակիցները թեմայի միության համար ամեն այցելության ժամանակ ունեն մի անակնկալ, որը սովորաբար կապված է լինում դպրոցի շենքից ու կրթական դասարանների բարելավմանը: Այս անգամ էլ նրանք հղափայությամբ ցույց են տալիս, թե ինչպես են շարունակում բարեկարգել դպրոցը, իսկ սնօրեն **Վոլոդյա Մարտիրոսյանը** կրթական հարցերումների մասին խոսելիս հղափայնում է, որ այս տարի 20 օրանավարժից 16-ն ընդունվել են բուհեր: Հետևաբար դասասենյակն է, որ դպրոցի աշակերտների թիվը արագորակ ավելանում է, մույնիսկ երկու մասնաշրջանում արդեն հագիլ են բավականացնում: Ի տարբերություն համարժեքության օտար դպրոցներում աշա-

կյալ տարի նաև դասավանդում են ուսուցչուհիներ, որոնք տարիներ առաջ ավարտել են մույն դպրոցը եւ բարձրագույն կրթություն ստանալուց հետո վերադարձել որդես մանկավարժներ: **Տոնյան Շուշանիկը** նրանցից մեկն է, խոսում անում է՝ իրեն աշխատանքի ընդունելիս հոգու իրեն փոքր-ինչ կողմնակալություն արեցին, քանի որ մույն դպրոցի օրգանավար է: Թեեւ երեխաների հետ աշխատելը հեշտ է, սակայն Շուշանիկն աշխատանքը հեշտացնելու իր սկզբունքն ունի. «Եթե գործը սիրով ես կատարում, ապա դժվար չի լինում»:

Առաջին հայացքից նկատելի էր՝ դպրոցում երիտասարդ կարիեր են աշխատում: Փարիզի «Արեւիկա Չոպանյան ինստիտուտի» սնօրեն եւ հրատարակիչ **Վարուժան Սիրադյանը**, որը սեպտեմբերի 27-ին սիրով միացել էր «Ուսուցիչ մը հովանավորե՛» ծրագրի այցելությանը, մույնիսկ ընդգծեց. «Շատ լավ նշան է, որ երիտասարդները ձգտում են ուզում են դասավանդել դպրոցում»:

համակարգող եւ ԹՄՄ գրասենյակի դասաստանացու **Գայանե Մուրադյանը**՝ «Ամեն այցելության ժամանակ, կարծես, նոր դպրոց ենք տեսնում»:

Իսկ երբ խոսվեց խնդիրների, մանկավարժներն առաջինը շեշտեցին ավստրալիացի: Ասում են՝ դպրոցի աշակերտներին տեղափոխող ավստրալիացիներն հին է, որ Ստեփանավանի երեք զբոսաշրջիկները լրատանկարում են որդես հիմունքներ: Արդեն վաղուց ավստրալիացիները կարիք կա:

Դպրոցը կազմակերպում է ինչպես ավստրալիացի տեղափոխելը, այնպես էլ ներսում աշակերտների սնվելը: Հարցին՝ իսկ դպրոցի բյուջեն արդյո՞ք բավականացնում է բոլոր ծախսերի համար, սնօրենը դասաստանում է. «Դրա համար սնօրենը մեծ է լինի մենք էլ սնեսազեք»: Ես կավելացնե՛մ՝ նաև բարեխիղճ ղեկավար, քանի որ այս հասկանիցից է կախված ամեն մի դպրոցի ոչ միայն արժանի տեսիլ, այլև կրթության ուրակը:

Իսկ կրթության ուրակը խնդիրներ ունի ոչ միայն Յայտասանում է. «Դրա համար սնօրենը մեծ է լինի մենք էլ սնեսազեք»: Ես կավելացնե՛մ՝ նաև բարեխիղճ ղեկավար, քանի որ այս հասկանիցից է կախված ամեն մի դպրոցի ոչ միայն արժանի տեսիլ, այլև կրթության ուրակը:

Գիտելիքի եւ ուսման նկատմամբ վերաբերմունքը Յայտասանում էլ փոխվել է, ցավով ոչ դեռ իրական: Պետական մանկավարժական համալսարանի կուրսորդի ֆակուլտետի դասախոս, բանասեր **Գարեգին Գևորգյանը** փաստում է, որ դեռ թուխ ուսանողների հոսի նվազման միտում կա: Հստակ լինում են դեռ իրենք, երբ բուհ ղիմողներն անգամ

Աշակերտները դասից հետո

Կառը Թեմայի միության հետ

Ինչպես Թեմայի անունը կրող մյուս դպրոցները, Ստեփանավանի 6-րդ դպրոցն էլ միշտ դասում է իր կառը Թեմայի մշակութային միության հետ: Եվ կրթությանը, բացի նրանից, որ ծրագրով սովորեցնում են Թեմայի ստեղծագործությունները, նաև կազմակերպում են Թեմային նվիրված միջոցառումներ: Իսկ ԹՄՄ-ն «Ուսուցիչ մը հովանավորե՛» ծրագրի այցելություններից բացի՝ տարի ընթացքում ԹՄՄ-ը մշտապես կապված է Թեմայի անվան դպրոցների հետ:

Գայանե Մուրադյանի մայնաձեռնությամբ Թեմայի անվան դպրոցներն ամեն տարի ստանում են գրեթե միությունից: Դրանք Յայտասանի ԹՄՄ ամենամյա մրցանակաբաժնիկներից են՝ արդի հեղինակների ստեղծագործությունները, որոնք հեղինակները ներկայացնում են 5-ական օրինակներով, որոնցից հետո բաժանվեն դպրոցներին:

կրթությամբ սովորող աշակերտներ, որոնք հիմնական ծրագիրը հեշտ եւ արագ ընկալել չեն կարողանում, նրանց հանձնարարություններն առանձին են դասաստանում:

Պատմության ուսուցչուհի **Գայանե Սիմոնյանը** զգնում է, որ մի կողմից ճիշտ է ներառական կրթությունը, մյուս կողմից՝ ոչ: Հստակ երեխաների համար լավ է, այլևս չեն կոմպլեքսավորվում, փոքուց սովորում են հարմարվել հասարակության մեջ, յուս աշակերտներն էլ՝ նրանց հետ Սակայն, մյուս կողմից, դասարանում ուսուցումը դառնում է շեշտավորված, քանի որ ներառական սովորող երեխաների հետ մեծ է առանձին աշխատանքի սարքը:

«Ներառական կրթությանը ուսուցիչներս ավելի դժվար հարմարվեցին, քան աշակերտները», անկեղծանում է Գայանե Սիմոնյանը, եւ եզրահանգում՝ ամեն դեպքում ավելի լավ է, որ լինի ներառական կրթությունը, քան չլինի:

Ի. ԳԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«Դիարբեքիրյան գաղթ» հասորը մեկնեղում է 3 ընտանիքների հիշողությունները

«Ամից միտ սիեքեյր» շարաբարթերի խմբագրական կազմի անդամներից **Գարեգին Վեյջի գրախոսականից** ֆաղում են հետեւյալ տեղեկությունները:

Ողբացյալ ժոզեֆին Մանգասարյանի «Դիարբեքիրյան գաղթ» (Diyarbakir Exodus) հասորը մի կյանքի դասնությունն է, այլ մի ամբողջ ընդհանուր ընտանիքի միախառնված դասնությունը, որտեղ իրենց յուրահատուկ տեղ են գրադրեցնում նրա մոր, հոր եւ ամուսնու ընտանիքների ողի-

սականները 1895-1927 թվականների ժամանակահատվածում:

1905-ից ժոզեֆինի հայրը՝ Աւետ Ամասյանը, որն աշխատում էր Դիարբեքիրի հեռագրասանը, սնօրենի առեղծվածային ողնուղններին ընդառաջելով՝ Հայտե է տեղափոխում իր ընտանիքը: Սեկսանամյակ անց նա այնտեղ, իր սանն ընդունում է եղենից մազադուր ծանայակ ազգականների: Նրանց դասնությունը հետագայում գրի է առնում ժոզեֆինը: «Այն, ինչ նկարագրել են, իսկա-

կան դասնություններ են: Հորս աշխատանքը հեռագրասանը եւ նրա կարողությունը՝ վերածնելու գաղտնի հաղորդագրությունները, մեծապես օգնեցին ինձ», գում է ժոզեֆինը գրում, որի ամբողջացմանը եւ հրատարակմանը նպաստել են ընտանիքի այլ անդամներ եւ:

ժոզեֆինը մահացել է 2002 թ.-ին բավական մեծ տարիքում (90-ի մոտ), չհասցնելով ավարտել Հայտեից հետո Բարդառում անցկացրած վերջին 35 տարիների դասնությունը: Որդին՝ Ջոնը,

որն արդեն սկսել էր օգնել մորը՝ մեքենագրելու հավաքված ձեռագիր նյութերը, շարունակում է նրա գործը մինչեւ իր մահը՝ 2010 թ.: Այնուհետեւ նրա եղբոր կինը՝ Զլեք Մանգասարյանն է ջանք վերցնում իր ձեռքը եւ ավարտել հասցնում հասորը, որը ցեղասպանության մասին դասնող այլ գրքերից տարբերվում է նրանով, որ այստեղ նկարագրված են հայ բռնազաղծված ընտանիքների ամենօրյա իրական իրադրությունները, որոնք աղաքանքն են իր հայրենիքի մահացած զոհերի հիշողությունները:

Բարդառում: Գիրքը Ամասյանների, Մանգասարյանների եւ Զյուրբյանների մասին է, հագեցած հազվագյուտ նկարներով, որոնք վավերականություն են հաղորդում նկարագրություններին:

«Diyarbakir Exodus» հասորը կարելի է ձեռք բերել Հայկական ուսումնասիրությունների եւ հետազոտությունների ազգային ասոցիացիայի (NAASF) եւ Ամերիկայի հայկական գրադարան-թանգարանից (ALMA):

< Ծ .

Միջազգային

Նման սենսացիոն հայտարարություն, ըստ բուրգակառուցման «Յուրիեթ»-ի, որիմ հղում է արել virtualaz.org-ը, արել է Իլիան Ալիեյի աշխատակազմի «մի բարձրաստիճանի դասընթաց»՝ թուրք լրագրող Թուրք Թանը՝ շինելու հարցազրույցում: «Յուրիեթ»-ի հեղինակն անդրադարձել է Սիրիայում Թուրքիայի «հարավարևմտյան հանդեպ Ադրբեյջանի դժգոհությանը»: Ըստ Իլիան Ալիեյի աշխատակազմի «բարձրաստիճանի դասընթացի», Ադրբեյջանում

հանդիպել, որ Սիրիայում արդեն իսկ ավելի քան 60 արբեյջանցի գրոհային է ստանալով, եւ իշխանությունները խոչընդոտում են, որպեսզի «նրանց թաղուղը կազմակերպվի հայրենիքում»: Ադրբեյջանցի դասընթացի «Յուրիեթ»-ի թղթակցին խոստովանել է. «Եթե նախկինում մենք կարողանում էինք նրանց (իսլամականներին- Վ. Ա.) զսպել, ապա, վերադառնալով Սիրիայից, նրանք դառնում են արմատական, եւ մեզ մնում է նրանց դարձադրել ոչնչացնել»:

ուճան փոփոխությունից: Ըստ երեւոյթին, դրանում խառն է թուրքական կողմի մասը: Ահա թե ինչու Իլիան Ալիեյը որոշել է աշխատակազմի բարձրաստիճանի դասընթացի միջոցով Անկարային լուրջ զգուշացում հղել: «Յուրիեթ»-ի թղթակցի փոխանցմամբ, իր գուցակիցը նկատել է սվեյ, որ «Ռուսաստանի նախագահ Պուտինը 7 ժամ բանակցել է Իլիան Ալիեյի հետ, ինչը վկայում է Ռուսաստանի համար Ադրբեյջանի կարևորությունը»:

Ադրբեյջանում ոչնչացնում են Սիրիայից վերադարձած գրոհայիններին

«անհանգստացած են Թուրքիայի հարավարևմտյան եւ սեռնում են, թե ինչպես է նա սարածաբանում կորցնում ուժը»:

Ադրբեյջանցի դասընթացի խոստովանել է, որ իր երկրի սարածաբանային դասնակիցը «ոչ թե Ռուսաստանն է Իրանի հետ կամ ԱՄՆ-ը, այլ՝ Թուրքիան», այդ իսկ մասնառոտ «արտաքին ֆառատակարարության մեջ Անկարայի թույլ սված սխալները» չափազանց վազ են անդրադառնում Ադրբեյջանի վրա: Պատճառն այն է, որ «սարածաբանում Թուրքիայի ուժի կորստյան հետ նրա տեղը կարող են զբաղեցնել այլ երկրներ», իսկ դա Ադրբեյջանի «ճահերին հակասում է»: Նա ասել է, որ Բաքվում «չգիտեն, թե էլ ինչքան կարող են դիմագրավել, մինչև Թուրքիան ուժի կզառ»:

Ըստ երեւոյթին, Իլիան Ալիեյի աշխատակազմի ներկայացուցիչը նկատել է ունեցել Սիրիայի հարցում Թուրքիայի լուրջ ներգրավվածությունը: Այս ենթադրության օգտին է խոսում դասընթացի հարցում միջոցը, որ «սիրիական ճգնաժամն ազդում է նաեւ Ադրբեյջանի իրավիճակի վրա»: Նրա ասելով, այդ հակամարտության դասընթացով «Ադրբեյջանցի Սիրիան են զնուցող մասնագետները»:

Միջազգային մանուկում վերջ տեսնելություններ էին սար

Սա չափազանց կարեւոր հանգամանք է: Ստացվում է, որ Ադրբեյջանական իշխանությունները Սիրիայում ադրբեյջանցի կողմից դասընթացում են վերադարձած գրոհայիններին ուղղակի ոչնչացնում են՝ երկյուղելով, որ նրանք տեղում կդառնան արմատական իսլամի ֆարգիչներ եւ զենք կողողեն արդեն Իլիան Ալիեյի վարչախմբի դէմ:

Ադրբեյջանցի դասընթացի փաստացի կցամարտ է Թուրքիայի իշխանություններին, որոնք ամեն կերպ աջակցում են Ադրբեյջանցի գրոհայինների Սիրիա տեղափոխմանը: Պէժ է, արդյոք, ենթադրել, որ այդ կերպ թուրքական իշխանությունները հող են նախադասում նաեւ Ադրբեյջանում իսլամականության զարթոնքի համար: Իլիան Ալիեյի աշխատակազմի ներկայացուցչի մտահոգությունը չի՞ նւանալով, որ Բաքվում կասկածում են, որ Թուրքիայի աջակցությամբ Սիրիայում փորձառություն անցնող գրոհայինները կարող են Ադրբեյջանում հակաբռնադատական աղտուկներ ունենալ, որը համար էլ նրանց դարձադրել ոչնչացնում են:

Վերջին օրվանում Ադրբեյջանական մանուկի որոշ հրադարձումներում դժգոհություն է նկատվում Սիրիայի հարցում դասընթացի Բաքվի դիրք

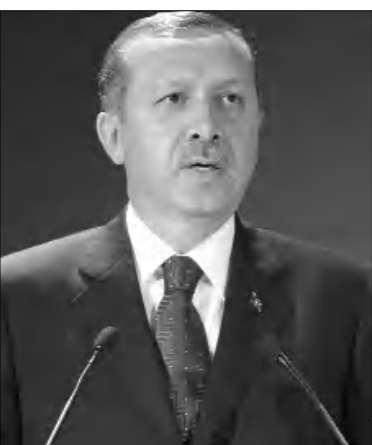
Ասված է բավական թափանցիկ: Մանավանդ եթե նկատելով, որ Իլիան Ալիեյի երրորդ ժամկետով դասընթացում Անկարայում աշխատում են սակեզ չի արտադրել: Ավանդաբար «Մուսավաթ» եւ ԱԺԿ կուսակցությունները, որ ներկա Ադրբեյջանական ընդդիմության միջուկն են կազմում, համարում են «միանձանակ թուրքական կողմնորոշման ջանքերով»:

Ըստ երեւոյթին, Բաքվում սղատում են, որ Անկարայում «կասարյալ աջակցություն հայցնի» Իլիան Ալիեյին, իսկ քանի որ այդպիսի հայտարարություն դեռեւս չի արվել, Իլիան Ալիեյի աշխատակազմը «խիտ է վերջին մեխը»: ամանում դասընթացի ասել է. «Եվ Ռուսաստանը, եւ Իրանը սարածաբանում ամրադնողն են իրենց դիրքերը, իսկ մենք անհամբեր սղատում ենք Թուրքիայի ուժեղանալուն»:

Ասվածը կարելի է հասկանալ նաեւ այնպես, որ «եւ Ռուսաստանը, եւ Իրանը աջակցում են Իլիան Ալիեյի «վերընդունությանը» նախագահի դասընթաց», իսկ Բաքվում անհամբեր սղատում են, թե երբ է նույնն ասելու նաեւ Թուրքիան: Իսկ առայժմ Ադրբեյջանում ուղղակի ոչնչացնում են նրանց, որոնք Թուրքիայի աջակցությամբ դասընթացում են Սիրիայում եւ վերադարձել:

Երդողանը կվերացնի հիջաբ կրելու արգելք եւ կրնոլայնի ֆրդերի իրավունքները

Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայյիբ Երդողանը հրատարակել է ֆառատակարար բարեփոխումների ծրագիր: Նա մասնավորապես հայտարարել է, որ շուտով կվերացվի դասնական հիմնարկներում հիջաբ կրելու արգելքը:

Մայնի լեզվով, նույն է Աստիթեթոլ ոլթես գործակալությունը:

Ստոխիների վիճակը եւս դեմք է բարելավվի: Երդողանն ասել է, որ ասորական ուղղափառ եկեղեցու ֆրիսոնյաններին կվերադարձվեն դասընթացի բռնազրաված վանագատական կալվածները:

Վարչապետն առաջարկել է խորհրդարանական ընտրություններում կուսակցությունների ընտրական արգելափակումները 10-ից իջեցնել 5 սոկոսի կամ նույնիսկ վերացնել այն: Ե նեթարվում է, որ սվյալ ձեռնարկումը կօգնի ֆրդամեն ֆառատակարան կուսակցություններին, որոնք լայն դասընթացում են վայելում առանձին օրջաններում, բայց համազգային մակարդակով չեն կարողանում բավարարվել ներ սառնալ:

Ստեղծություններ ֆրդական PPK-ն դարձրեցրել էր Թուրքիայից իր մարտկերի դուրսբերումը՝ հայտարարելով, որ իշխանությունները չեն կասարում խոսազգած բարեփոխումները: Քրդերը կազմում են Թուրքիայի բնակչության մոտ 18 սոկոսը: Եվս 7-12 սոկոս կազմում են մյուս ազգային փոքրամասնությունները:

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

ԱՄՆ-ի կառավարության սեխնիկական արձակուրդը Կոնգրեսում չկարողացան համաշայնեցնել նոր ֆինանսական սարվա բյուջեն

2013 թ. հոկտեմբերի 1-ը ԱՄՆ-ի դասնության մեջ կնքի որոշեւ «նեւ երեբաբթի»: Բանն այն է, որ Կոնգրեսում հանրապետականներն ու դեմոկրատները նախօրեին չկարողացան համաձայնեցնել նոր ֆինանսական սարվա բյուջեն, եւ ավանդաբար հոկտեմբերի 1-ին սկսվող նոր ֆինանսական սարվա ժամանակով յույս երեբաբթի կեդգեբերից (Երեանի ժամանակով ժամը 8-ից) երկրի դասնային հիմնարկների ֆինանսավորումը դարձրեցվեց: Աստիթեթոլ ոլթես գործակալությունը հարդորում է, որ սղատվել են կառավարական մարմինների գործունեությանը հասկացվող միջոցները:

Վերջին 18 սարում սա կառավարության աշխատանքի երկրորդ «անջատումն» է: Պատճառը բնակչության բուժատախովագրության ընդլայնումը ձախտղելու հանրապետականների փորձն է: Փաստն է հետաձգվում է նախագահ Բարաք Օբամայի բուժատախովագրության բարեփոխման ծրագրի ընդունումը, որով նախատեսվում է համակարգում ընդգրկել նման աղատնովագրություն չունեցող 46 մլն ամերիկացիներին:

Սղիսակ տունը դասնային գեբատեչություններին արդեն դասնական ցուցում է սվել սկսելու գործունեության սահմանափակման ծրագրերի կասարումը: 800 հազար դասնային ծառայողների կողարկեն չվճարվող արձակուրդ: Մնացյալ ծառայողների գործունեությունը զգալիորեն կսահմանափակվի:

ԱՄՆ-ում դասնային ծառայողների ընդհանուր թիվը մոտ 3 միլիոն է: Նրանցից մոտավորապես 2 միլիոնը զինծառայողներն են, ուսիկանության եւ փրկարարական ծառայությունների աշխատակիցները, ավիադիմեթեբերները, սննդամթերքի վերահսկման ծառայության եւ բնակչության

անվանագրության աղատնովման մյուս ծառայությունների աշխատակիցները: Այդ բոլոր ծառայությունները, չնայած ֆինանսավորման բացակայությանը, կարունակեն աշխատանքը:

Արդեն փակված հաստատությունների ցանկում են Ելլուտթոնի նւանավոր արգեբոցը, Ազատության արձանը, «Ալկասրաս» բանը, Սմիթսոնյան ինստիտուցը, ներառյալ 19 բանագարանները եւ Ազգային կենդանաբանական այգին, առեւտրի նախարարությունը, սրանտորնի նախարարությունը (բացառությամբ ավիադիմեթեբերների եւ վսանզավոր բեռնափոխադրումների վերահսկիչներ), էներգեթիկայի նախարարությունը (բացառությամբ առանվայանների աշխատակիցների), դասընթացի նախարարությունը (Պենսագոնի մոտ 400 հազար ֆառատակարան աշխատակիցներ), կառավարական ցեներում գեբվող անձնագրային ծառայությունների բաժանմունները, հարկային վարչությունը: Չեն գործում նաեւ կարիֆավոր ընսանիքների սննդամթերքների սուբսիդավորման դասնային ծրագրերը:

Կառավարության նախորդ սեխնիկական արձակուրդի ժամանակ՝ 1995 թվականին, նախագահ Բիլ Զլինթոնը կարողացել էր 20 օրում հարթահարել Medicare բուժատախովագրական ծրագրի հետ կաղված ձգմասնամը: Թե Օբամային որքան ժամանակ կոտահանեց իր արդեն Obamacare անվանակոչված ձգմասնամի հարթահարման համար՝ հայցնի չէ: Նա ընդամենը 17 օր ժամանակ ունի երկրի սեխնիկական սնանկացումը թույլ չտալու համար, բայց արդեն հայտարարել է, որ դասնային է փոխադրման, այլ ոչ թե ախաբեկման:

Սղիսակ տունը դասնային գեբատեչություններին արդեն դասնական ցուցում է սվել սկսելու գործունեության սահմանափակման ծրագրերի կասարումը: 800 հազար դասնային ծառայողների կողարկեն չվճարվող արձակուրդ: Մնացյալ ծառայողների գործունեությունը զգալիորեն կսահմանափակվի:

Սղիսակ տունը դասնային գեբատեչություններին արդեն դասնական ցուցում է սվել սկսելու գործունեության սահմանափակման ծրագրերի կասարումը: 800 հազար դասնային ծառայողների կողարկեն չվճարվող արձակուրդ: Մնացյալ ծառայողների գործունեությունը զգալիորեն կսահմանափակվի:

Բիսանագիները ստեղծում են կիբեռգրոհների դեմ դայբարող ստոբաբաժանում

Սեւ Բիսանայի իշխանությունները հասուկ ստոբաբաժանում են ստեղծում կիբեռնանցագործությունների դեմ դայբարելու նդատակով: Պատճառն այն է, որ հարաբար Ֆիլիմ Էնմոնդին վկայակոչելով՝ n-tv հեռուստատիվի կայքէջը հարդորում է, որ ստոբաբաժանման զլխավոր խնդիրը կլինի համակարգչային ցանցերի դասընթացությունը կիբեռնոհներից: Նախատեսվում է մոտ ժամանակները ներգրավել հարյուրավոր մասնագետներին: Ծրագրի ֆինանսավորմանը հասկացվում է 600 մլն եվրո:

Ռոյթեր գործակալությունը ուշադրություն է հրավիրում Չեմոնդինի այն խոսքերի վրա, որ անցյալ սարի կառավարության համակարգչային ցանցի վրա կասարվել է 400 հազար կիբեռնոհ, մեծ մասը՝ Ռուսաստանից եւ Չինաստանից: Նախարարը դարձաբանել է, որ աղագայում ռազմական հակամարտություններին մասնակցելիս բիսանական բանակի ստոբաբաժանումների հրմանասարները, ավանդական զինատեսակներից բացի, կկարողանան օգտագործել նաեւ կիբեռնոհներ:

ԳՐԱՖԻԿԱ

Լեւոն Լաճիկյանի անհասական 7-րդ ցուցահանդեսը

Մեր թերթի նախկին աշխատակից, գեղագետ Եւ Ծակուբային Վեկնարան Լեւոն Լաճիկյանը վերջին տարիներին զբիւր հրատարակելուց զաս ծավալել է նաեւ ցուցահանդեսային բուռն գործունեություն՝ իր գրաֆիկական աշխատանքները ներկայացնելով Հայաստանի տարբեր քաղաքներում, ինչպէս նաեւ արտասահմանում:

Նյույորքյան վերջին ցուցահանդեսից կարճ ժամանակ անց նա իր աշխատանքները կրկին ցուցադրեց Երեւանում, այս անգամ՝ Բնության ժեսակաւ թանգարանում, որի ճեմարանը հաճելի ցուցադրավայր է դարձել աստուծոյ նկարիչների համար: Լեւոն Լաճիկյանի նոր ցուցահանդեսը, որ յոթերորդն է նրա անհասականների ցարքում, կում է «Ժառանգություն առանց սահմանների» խորագիրը: Վերջինս լիովին դաստիարակ է ցուցադրված գործերի բովանդակությամբ: Դրանք ներկայացնում են փառաբանող գործերի սեսարաններ Գյումրուց ու Վեներիկից, Գորիսից ու Փարիզից, Մեդուսի և Լինուից:

Բնության ժեսակաւ թանգարանում, որի ճեմարանը հաճելի ցուցադրավայր է դարձել աստուծոյ նկարիչների համար: Լեւոն Լաճիկյանի նոր ցուցահանդեսը, որ յոթերորդն է նրա անհասականների ցարքում, կում է «Ժառանգություն առանց սահմանների» խորագիրը: Վերջինս լիովին դաստիարակ է ցուցադրված գործերի բովանդակությամբ: Դրանք ներկայացնում են փառաբանող գործերի սեսարաններ Գյումրուց ու Վեներիկից, Գորիսից ու Փարիզից, Մեդուսի և Լինուից:

«Նման համադրությունը, մեր գրուցում ասաց նկարիչը, թայլ է տալիս ճիշտ գնահատել ու արժեւորել մեզ հասած հայկական ժառանգությունը, ձգտել է իր սեղծը համաժայռահային մշակութային համադասակարգում»:

Գծանկարները: Նա արվեստագետ է բառի լայն իմաստով, ով իր ունակությունները դրսևորում է արվեստի տարբեր ոլորտներում: Միաժամանակ ցուցադրված աշխատանքներից նա առանձնացրեց «Ծաղկյալ Արարատ» նկարաշարը, որտեղ առկա է ուսագրավ վերաբերում մեր սուրբ լեռան գեղանկարչական վերասարգանքը:

Ինչպէս ցուցահանդեսի բացման արարողության ժամանակ մեզ Հայաստանի նկարիչների միության փոխնախագահ, դոկտ. Խաչատուր Ազիզյանը, մինչ իր ստեղծագործությունները մեզ ներկայացնելը Լեւոն Լաճիկյանն արդեն նկարիչ էր, արվեստի մարդ: «Լինուից Նկարիչների միության արվեստաբանական սեկցիայի անդամ, շարունակելով բանախոսը, Լեւոնը մեր աչքի առջև սահուն անցում կատարեց դեղի գրաֆիկայի աշխարհ՝ ներկայացնելով իր նոր

Ընդհանուր առմամբ, ցուցահանդեսին ներկայացված 22 գրաֆիկական աշխատանքներ դիտողի մոտ ակնածանք ու սեր են առաջացնում առ մեր քաղաքում արվեստի աշխարհում մարդու ձեռնպահման «երկրորդ բնությունը»՝ ճարտարապետական միջավայրը:

«Ժառանգություն առանց սահմանների» ցուցահանդեսը գործելու է մինչև հոկտեմբերի 15-ը:

ՆԱԿՆԵՍ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Լուսանջելեսյան սարածի «Էմմի» մրցանակը՝ Մսրբյանին

2001 թ.-ից յոթ անգամ թեկնածու առաջադրված հայազգի հաղորդավար-լրագրող Փիթեր Մսրբյանը վերջապետ արժանացել է լուսանջելեսյան սարածի «Էմմի» մրցանակի՝ իր Բոսնիականում նկարահանած 32 րոպե ժողովրդավար վավերագրական ֆիլմի համար, շեղեկացնում է «Ամինյուն միրոս սլեթերթը» Կարաբաղը: Ըստ հաղորդագրության, Հարավային Աֆրիկայում զսնվող այդ ղեժութան մասին դաստիարակ անբողբոջայումբ իմն է նյարստել, զբել, խմբագրել, նկարահանել է մոնտաժել առանց երկրի ներսում խորհրդատուի օգնության:

«Բըբենֆի աֆրիկյան ֆուր ֆուրաբը» մրցանակակիր վավերագրական ֆիլմը հիմնականում անդրադարձնում է մայրցամաքում բուն դրած ՁԻԱՀ-ի խնդիրներին եւ Բոսնիականի իբխանությունների սարած անմիջական եւ արդյունավետ միջոցառումներին:

Մսրբյանը մագիստրոսի Երեւանի մասնաճյուղում, նաեւ արտասահմանյան հաղորդումներ դասարանելու մեծ փորձ: Նա 14 անգամ

«Պետոն», հիւրավի սկիզբ դրեց հայկական կինոյի դաստիարակ աննախադեղ առաջընթացին, որը սարիների ընթացում մեծ հմտություններ ձեռք բերելով, հասկապետ 1950-90-ական թվականներին դարձավ ազգային մշակույթի նորագույն ձեւի՝ կինեմատոգրաֆիայի բարձրակարգ եւ անկասելի բնագավառ:

Հայկական առաջին կինոսուդանի իր փառավոր ուղից նախանցեց 90 տարի առաջ, 1923 թվականին, երբ կինոն դեռեւս համր էր: Իսկ հնչուն կինոյի մուտքը մեզանում նշանակուղեց մի ֆիլմով, որը դարձավ հայ ազգային կինոարվեստի գլուխգործոց: Որ Համո Բեկնազարյանի ռեժիսորությամբ 1935թ. Էկրան բարձրացած «Պետոն» հանրահայտ կինոնկարն էր, որն անմիջապէս լայն ժողովրդականություն ձեռք բերեց իր բարձր գեղարվեստականության, ժամանակի թիֆլիսահայ կյանքի հմայիչ գունագեղությամբ եւ առաջնակարգ դերակատարների առնչմամբ խաղի շնորհիվ:

Սյանն էր, որն իր անդրամիջկինոյին սկսելով համր ֆիլմերից, իր երկարամյա կինոկենսագրությունն ավարտեց զրեթե մահվան շեմին, թողնելով անմոռաց կերպարների հարուստ դասերահանդես: Մեծ ավանդ ունեն կինոարվեստում նաեւ այնպիսի ականավոր դերասաններ, ինչպէս Ավետիսիանը, Հասմիկը, Նինա Մանուչարյանը, Համբարձում Սաչաւոյանը, Գորգեն Զանիբեկյանը, Դավիթ Մայրանը եւ շատ ուրիշներ:

Մեր կինոյի աստեղային սարիները

Հայրենիքի սերունդը: Այս ցանկը դասակարգում է սաղմուտավոր կինոդերասաններով: Էկրանին հայտնվեցին Խորեն Աբրահամյանը, Սոս Սարգսյանը, Արմեն Զիգարխանյանը, Սիւրէ Արստուրիանը, Վարդուհի Վարդերեսյանը, Վերջապետ Միրջանյանը, Գայլա Նովեցը եւ այլ մեծանուն դերասան-դերասանուհիներ:

Այդ քաղաքում, ինչպէս եւ Նախորդ սարիներին նկարահանված կինոֆիլմերից շատերն, իրենց օրոհները անկարող եւ գեղարվեստական մակարդակով համահունչ եւ համարժեք էին ինչպէս Ռուսաստանի, այնպէս էլ Եվրոպական երկրներից շատերի թողարկած կինոարարներին: Բերեմ մի օրինակ: Ալբերտ Սլոյսյանի «Չին օրեր երգը» կինոնկարը, իր ողբերգականության հասուն դասերներով, դերասանական բարձրակարգ խաղով, այնպիսի խորությամբ ու անմիջականությամբ է ցուցադրում երկրորդ համաշխարհային (հայրենական) լուսանջելեսյան ողբերգական լուսանջելեսյան հետեւաների դասերները, որ ոչնչով չի զիջում այդ թեմայով նկարահանված ռուսական «Թռչուն եւ կռուկները», վրացական «Չին վրոյի հայրը» եւ այլ ազգերի կինոգործիչների ամենահաջողված ֆիլմերին: Միայն կինոնկարի հերոսուհի Հայաստան մայրիկի (դասական չէ ընտրված նրա անունը) եւ ռազմաճակատում խեղձանդամ դարձած փոստատարի կերպարները, որ կերպար են, ավելի ճիշտ՝ ֆանդակված են անզուգական արժանատի վերջապետ Միրջանյանի եւ Սիւրէ Արստուրիանի կողմից խոսում են ֆիլմի խոր հուզականության, ողբերգականության ու բարձր արժանիքների մասին:

կինոն աշխարհին կարող է ներկայանալ իր բազմաբանութեամբ եւ բարձրակարգ ցուցահանդես ընտրանիով: Ընդ որում նկարահանվել են ոչ միայն ամբողջական երաժշտական ժողովուրդներ: Մեր գեղարվեստական մի բարձր ֆիլմերի համար երաժշտություն են գրել հայ այնպիսի մեծանուն կոմպոզիտորներ, ինչպէս Արամ Խաչատրյանը, Առնո Բաբաջանյանը, Կոնստանտին Օրբելյանը, Էդգար Հովհաննիսյանը, Տիգրան Սանստուրյանը եւ ուրիշներ: Բերեմ միայն երկու օրինակ. «Առաջին սիրտ երգը» եւ «Կսոս մը երկիմ»:

Առաջինը իր էկրանային ժամանակի ողջ ընթացում հնչեցնում է Առնո Բաբաջանյանի անզուգական երգերը, որոնք վաղուց դուրս են եկել կինոնկարի քաղաքային եւ դարձել հայ ժողովրդի ամենասիրված ու մշակական կատարվող ստեղծագործություններ: Իսկ «Կսոս մը երկիմ» կինոնկարում, սկզբից մինչև վերջ հնչում է մեծասողանդ կոմպոզիտոր Տիգրան Սանստուրյանի հոգեդարար, գեղեցիկ երաժշտությունը, որն իր ներդրումով զագաթնակեցին է հասնում հասկապետ, երեք թեթաբարո կամանց մուտքը ցուցադրող կարբերում: Դա մի անմոռանալի եւ հետաքրքրական դասեր է երաժշտական եւ ռեժիսորական համատեղ աշխատանքի փայլուն արդյունք:

Հայ կինոգործիչները սարիների ընթացում անդրադարձել են նաեւ մեր դասական գրողների ստեղծագործություններին եւ Էկրան են բարձրացել «Պասվի համար», «Ջառու», «Ժայռ», «Իմ սիրտ լեռներում է», «Մորգամիխան մին», «Խաթաբալա» եւ այլ հեղինակների այլ գործերի բարձրակարգ կինոարարականները:

Մեկ այլ օրինակ: 1968 թ. էկրան բարձրացավ Ֆրունզե Դովլաթյանի «Սարոյան եղբայրներ» կինոնկարը, որը 1970 թ. արժանացավ դասական մրցանակի: Գլխավոր դերակատարներ Ֆրունզե Դովլաթյանն ու Խորեն Աբրահամյանը ֆիլմում ցուցաբերեցին բացառիկ հոգեբանական խաղ, դասեր լիակատար փառաբանական հսկայանքեքստերի մատչելի լիակատար անցյալը, եւ ժամանակակից հրատարակչի խնդիրները, եւ 1918-20 թվականներին սիրող ազգային-փառաբանական հուզումները, նաեւ՝ երկրորդ աշխարհամարտի դժոխային սարիների արհաւիրներն ու հայրենի եզերի կարոհ ցավը («Ինչու է այդպէս գեքը», «Մեմ եմ, մեր սարերը», «Տղամարդիկ», «Երեւանյան օրերի խրոնիկան», «Աման արեւ» եւ բազմաթիվ այլ կինոնկարներ):

Իսկ ուլեր էին այն կինոդերասանները, որոնք երկար սարիների ընթացում ճողատեցին շաղանդավոր ռեժիսորներին՝ ստեղծելու օրոհները, առավել հուզական-զեղազոհական բարձրարժեք ֆիլմեր, օժտելով դրանք արտասական լիարյուն կերպարներով: Առաջինն, անշուշտ, Հրաչյա Ներսիսյանն էր, որն իր անդրամիջկինոյին սկսելով համր ֆիլմերից, իր երկարամյա կինոկենսագրությունն ավարտեց զրեթե մահվան շեմին, թողնելով անմոռաց կերպարների հարուստ դասերահանդես: Մեծ ավանդ ունեն կինոարվեստում նաեւ այնպիսի ականավոր դերասաններ, ինչպէս Ավետիսիանը, Հասմիկը, Նինա Մանուչարյանը, Համբարձում Սաչաւոյանը, Գորգեն Զանիբեկյանը, Դավիթ Մայրանը եւ շատ ուրիշներ:

Տ. Օ.

1950-90-ական թվականները մեր կինոյի համար եղան աստեղային սարիներ: Այդ քաղաքում էկրան բարձրացած հայկական կինոնկարները, այսօր էլ, ասանայականի հեռավորությունից անզուգական խաղով: Ցավով, հայկական կինոն փոքր-ինչ անկում ամրեց 1990-2000 թվականներին, երբ զրեթե չստեղծվեց նշանակալից որեւէ գործ: Բայց, ահա, 2001 թվականից աստղարեգ էկրան շնորհալի նոր կինոգործիչներ՝ Վիգեն Զալքարյանը, Միլայնը, Հարությունը, Արման Երիցյանը եւ ուրիշներ, որոնք աշխատանքներ, անշուշտ, հոյս են ներշնչում, որ հայ ազգային կինոն կվերհանգի ու կարողի նոր աստեղային դարաշրջան:

ՐԵԲԵՀԱ ԳԱՍՏՅԱՆ

Մեակ Մանուկյանի նվաճումը

2 ոսկե մեդալ եւ աշխարհի 2 ռեկորդ

Հունգարիայի Էգեր քաղաքում անցկացված դասեր-լիֆթինգի (ուժային եռամաս) աշխարհի առաջնությունում հաջող ելույթներ ունեցան միջազգային կարգի սպորտի վարժեցներ, ֆաջարանցի Մեակ Մանուկյանը եւ Էջմիածնցի Սերգեյ Ասասուրովը, որոնք միասին 3 ոսկե մեդալ նվաճեցին:

Հասկալի սպորտիստ էր Մեակ Մանուկյանի ելույթը: Նա մրցումների առաջին օրը դառնալով դիրիջ սեղմում վարժությունում 157,5 կգ արդյունքով աշխարհի նոր ռեկորդ է սահմանել: Հաջորդ օրը Մեակը գերազանցեց իր ցուցանիշը՝ ռեկորդը հասցնելով 160 կգ-ի՝ նվաճելով աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը: Զաջարանցի մարզիկը ուժեղագույնը ճանաչվեց նաեւ եռամասում: Նա մյուս 2 վարժություններում՝ կ'անդս եւ ձգում, ցույց սվեց 200-ական կգ արդյունք եւ եռամասի 560 կգ ցուցանիշով արժանացավ աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսին:

Սերգեյ Ասասուրովը (ձախից) եւ Մեակ Մանուկյանը

մինչեւ 67,5 կգ ֆաջային կարգում:
Մինչեւ 75 կգ ֆաջային կարգում էլ Սերգեյ Ասասուրովը 167,5 կգ արդյունքով ուժեղագույնը ճանաչվեց դառնալով դիրիջ սեղմում վարժությունում:

Մեր մարզիկները մրցակցային զգալի փորձ ունեն: Մեակն ու Սերգեյը մասնակցել էին Չեխիայում (2011-ին) եւ Իտալիայում (2012-ին) կայացած աշխարհի ու Եվրոպայի առաջնություններին՝ գրավելով համադասասխանաբար 6-րդ եւ 4-րդ տեղերը:

Հայ Կախմասիստները հաջող են մեկնարկել

Հայ Կախմասի Եվրոպայի դասակարգման առաջնությունում բավական հաջող են մեկնարկել հայ Կախմասիստները: Մինչեւ 10 արեկան զոնների մրցաարում Արմեն Բաղդասարյանը, Հակոբ Հակոբյանն ու Ալեքս Մանուկյանը 2-րդ հարթանակները տնելով, 2 միավորով աղյուսակը գլխավորողների թվում են:
Մինչեւ 12 արեկանների մրցաարում Նույնիսի արդյունքով առաջասարների Կարմեն Զանթ Սարգսյանն ու Արամ Հակոբյանը:

Տիգրան Հարությունյանն ու Կարեն Հովհաննիսյանը 2-ական միավորով մինչեւ 16 արեկանների մրցաարի առաջասարներից են: Մինչեւ 18 արեկանների մրցաարում 2-ական միավոր են վասակել Հովհաննես Գաբրիելյանն ու Արմեն Սիֆայեյանը:
Աղջիկների մրցաարում հայ Կախմասիստներից լավագույն արդյունքն ունի Անի Հարությունյանը, որը մինչեւ 16 արեկանների մրցաարում 2 միավոր է վասակել:

Վահագն Ստեփանյանը կներկայացնի իր մեակած վարժությունը

Բելգիայի Անսվերմեն քաղաքում մեկնարկել է սպորտային մարմնամարզության աշխարհի 44-րդ առաջնությունը, որի դարձաները կլիմարկեն 78 երկրների 540 մարմնամարզիկներ: Հեռավրական է, որ սպորտային մարմնամարզության անդամիկ առաջնությունը, որ կայացել է 110 սարի առաջ, ես տեղի է ունեցել Անսվերմենում:
Հայաստան աշխարհի առաջնությունում կներկայացնեն Վահագն Ստեփանյանն ու Հարություն Սերիբյանը: Նրանք սեղմաների 25-ից մարզվում են Անսվերմենի մարզադալասում, որտեղ ընթանալու են մրցումները:

Վահագն Ստեփանյանը մտույզի վրա աշխարհում առաջինը դեբյուտ է ցուցադրի իր սեղծած մարմնամարզական վարժությունը: Հաջող կասարելու դեբյուտ մարմնամարզության միջազգային Ֆեդերացիան այդ վարժությունը կկոչի Վահագն Ստեփանյանի անվամբ:
Աշխարհի առաջնության մասնակցների համար մրցումները ուժեղի հիանալի սուուասես են հաջորդ սարվա մրցաարից առաջ, որում բացի մեդալներից, խաղարկվելու են նաեւ 2016-ին Ռիո դե ժանեյրոյում կայանալիք աժառային օլիմպիադայի ուղեգրերը:

Վերջին երեք տարում առաջին անգամ Արմենյանի վարկանիշը 2800-ից ցածր է

թեւե վարկանիշը 3-ով նվազեցրել է: Վլադիմիր Հակոբյանն էլ մնացել է 59-րդ տեղում, իսկ ահա վարկանիշը նվազեցրել է 7-ով (2684): Գաբրիել Սարգսյանի մոտ առաջընթաց է նկատվել: Նա վարկանիշը վաելացրել է 5-ով (2676) եւ 72-րդ տեղից տեղափոխվել է 69-րդ հորիզոնական: Իսկ Տիգրան Պետրոսյանը դասկանել է վարկանիշը (2660) եւ մեկ հորիզոնականով բարձրանալով, զբաղեցնում է 90-րդ տեղը:

Կանանց վարկանիշային ցուցակը գլխավորում է հունգարուհի Յուդիթ Պոլգարը (2689): Լավագույն սասնյակում են նաեւ աշխարհի ներկայիս չեմպիոնուհի Հուո Յիֆանը (2621), Համդի Կոներուն (2607), Չժաո Սյունեն (2579), Աննա Մուգիչուկը (2560), Նանա Ջագնիձեն (2556), Տայու Վենցույունը (2535), Կաստինա Լահուն (2534), Նադեժդա Կոսինցեան (2523) եւ Պիա Կրամլիկը (2515):
Հայաստանը ցուցակում ներկայացնում են Էլինա Ղանիբեյանը (2471) եւ Լիլիթ Մկրչյանը (2469): Էլինան 1-ով վաելացրել է վարկանիշը եւ 29-րդ տեղից տեղափոխվել է 27-րդ հորիզոնական: Լիլիթը դասկանել է վարկանիշը եւ 30-րդ տեղից բարձրացել է 29-րդ հորիզոնական:
Մեծ առաջընթաց է ունեցել երիասարդ գրոսմայստր Կարեն Գրիգորյանը, որը վերջին երջանում վերելով է հանդես գալիս՝ սարբեր մրցաարերում դառնալով մրցանակակիր: Կարենը մինչեւ 20 արեկան Կախմասիստների դասակարգման ցուցակում 2604 վարկանիշով զբաղեցնում է 16-րդ տեղը: Սեղմաներին նրա վարկանիշը 2563 էր եւ այդ ցուցանիշով զբաղեցնում էր 25-րդ տեղը: 23-րդ տեղում է Սամվել Տեր-Սահակյանը (2568): Նա վարկանիշը նվազեցրել է 7-ով ու նահանջել է 4 տեղով: Հովհաննես Գաբրիելյանը 2523 վարկանիշով 42-րդն է: Նա էլ վարկանիշը նվազեցրել է 17-ով ու նահանջել է 9 տեղով: 2477 վարկանիշով 69-րդ տեղում է Ռոբերտ Աղասարյանը:
Ֆիդե-ի անդամ երկրների վարկանիշային ցանկում Հայաստանը դասկանել է 4-րդ տեղը (2661): Լավագույն եռյակը կազմում են Ռուսաստանը (2742), Ուկրաինան (2703) եւ Չինաստանը (2669): 5-10-րդ տեղերում են Ֆրանսիան (2659), Հունգարիան (2655), ԱՄՆ-ը (2651), Գերմանիան (2642), Հոլանդիան (2639) եւ Իսրայելը (2630): Ադրբեջանը (2623) 13-րդ տեղում է, Վրաստանը (2593)՝ 17-րդ հորիզոնականում:

Ֆիդե-ն հրադարակել է աշխարհի ուժեղագույն Կախմասիստների դասակարգման հերթական ցուցակը: Վերջին 3 տարիների ընթացքում առաջին անգամ Լեոն Արմենյանի վարկանիշը նվազել է 2800-ից: Նախորդ ամսվա համեմատ Լեոնը վարկանիշը նվազեցրել է 18-ով եւ 2795 վարկանիշով 2-րդ տեղից նահանջել է 3-րդ հորիզոնական: Վերջին անգամ Արմենյանի վարկանիշը 2800-ից ցածր եղել է 2010-ի սեղմաներին (2783): Իսկ 2010-ի նոյեմբերին հայ գրոսմայստրն առաջին անգամ հասեց 2800-ի սահմանագիծը՝ 2801 վարկանիշով զբաղեցնելով 3-րդ տեղը: Լեոնն իր համար ռեկորդային՝ 2825 վարկանիշին հասել է 2012-ի մայիսին:
Լեոն Արմենյանի վարկանիշային աղյուսակում երջանցեց Վլադիմիր Կրամլիկը, որը վարկանիշը վաելացրել է 2-ով (2796): Դասակարգման ցուցակի առաջասար Մագնուս Կարլսենն էլ 8-ով վաելացրել է իր վարկանիշը (2870): Լավագույն սասնյակում տեղ զբաղեցրած Կախմասիստներից ամենամեծ առաջընթացն ունեցել է ճաղոնացի Հիկարու Նակամուրան, որը 11-ով վաելացնելով վարկանիշը (2783), 9-րդ տեղից տեղափոխվել է 5-րդ հորիզոնական: 4-րդ տեղում Ալեքսանդր Գրիշչուկն է (2786): 6-10-րդ տեղերը զբաղեցնում են Ֆաբիանո Կարուանան (2779), Վիվալանթան Անանիյ (2775), Վեսելին Թոփալովը (2771), Բորիս Գելֆանդն (2765) ու Սերգեյ Կարյակինը (2762):
100 ուժեղագույն Կախմասիստների թվում են ես 4 հայ գրոսմայստրներ: Սերգեյ Մովսիսյանը 2696 վարկանիշով դասկանել է 51-րդ հորիզոնականը,

Գարդասները մնացին անառիկ

Մինչեւ 17 արեկանների ֆուսբոլի Հայաստանի դասակարգման հավաքականը ընկերական 2-րդ հանդիպումն անցկացրեց Կրասանի իր հասակակիցների հեռ: Այս անգամ դարդասները մնացին անառիկ: Հիշեցնենք, որ 1-ին խաղում 3-1 հաջվով հաղթել էին հայ դասանիները:

Մամբոյի եւ ձյուդոյի օլիմպիական մասնակադասման մարզադալասում անցկացրեց 1998-99-ի ծնված սամբիստների Երեւանի առաջնությունը: Զաւային 10 կարգերում խաղարկվող մրցանակների համար դայար մղեցին ռուը 70 դասանի սամբիստներ: Չեմպիոններ հռչակվեցին Արմեն Սիմոնյանը (42 կգ), Վրեծ Հարությունյանը (46 կգ), Հարություն Խոջոյանը (50 կգ), Վահե Ղազարյանը (55 կգ), Հարություն Ուզունյանը (60 կգ), Ռազմիկ Մաթեսոյանը (66 կգ), Նարեկ Շասվերյանը (72 կգ), Կիմ Կարադեսյանը (78 կգ), Արմեն Գյազունցը (84 կգ) եւ Ռոմեն Ավինյանը (84 կգ-ից բարձր): Մրցումները կազմակերպել էր Երեւանի ֆաղադադասարանի սպորտի եւ երիասարդության բաժինը:

Տաղթողները որոպեցին

Մամբոյի եւ ձյուդոյի օլիմպիական մասնակադասման մարզադալասում անցկացրեց 1998-99-ի ծնված սամբիստների Երեւանի առաջնությունը: Զաւային 10 կարգերում խաղարկվող մրցանակների համար դայար մղեցին ռուը 70 դասանի սամբիստներ: Չեմպիոններ հռչակվեցին Արմեն Սիմոնյանը (42 կգ), Վրեծ Հարությունյանը (46 կգ), Հարություն Խոջոյանը (50 կգ), Վահե Ղազարյանը (55 կգ), Հարություն Ուզունյանը (60 կգ), Ռազմիկ Մաթեսոյանը (66 կգ), Նարեկ Շասվերյանը (72 կգ), Կիմ Կարադեսյանը (78 կգ), Արմեն Գյազունցը (84 կգ) եւ Ռոմեն Ավինյանը (84 կգ-ից բարձր): Մրցումները կազմակերպել էր Երեւանի ֆաղադադասարանի սպորտի եւ երիասարդության բաժինը:

Մեսին հավասարվեց Ռոդրիգեսին

Իտաղանիայի առաջնության 7-րդ տուրում գրավելով «Ալմերիա-յի» դարդասը, «Բարսելոնի» հարձակվող Լիոնել Մեսին այդ երկրի առաջնություններում խփած զուլերի թիվը հասցրեց 223-ի եւ հավասարվեց կասալոնական ակումբի բոլոր տարիների լավագույն ռեկորդին: Սակայն նրա ֆուսբոլային սաղանդի երկրորդուները դասակարգում իրադարձությունը դեբս է առնվազն 2-3 Եաբա սղասես, ֆանի որ «Ալմերիայի» հեռ խաղում Մեսին վնասված սսացավ եւ արեւն 29-րդ ուղեին փոխարինվեց: Բժիշկների հավասմամբ, վերականգման համար Մեսին մոտ 20 օր կդահանջվի:
Մեսին Իտաղանիայի առաջնություններում մրցակիցների դասերում հորեյլանական՝ 100-րդ զուլը խփեց եւ գերազանցեց Ուզ Սանչեսի ռեկորդային կրնձեռի: Նա Իտաղանիայի առաջնությունների լավագույն ռեկորդին ուժեղացրել է: Ռեկորդակիրը Տելմո Սառան է՝ 251 զուլ, որին հաջորդում են Ուզ Սանչեսը (234), Ռաուլը (228) եւ Ալֆրեդո Դի Սեսֆանուն (227):

Ռուբեն Նազարեյանը կարունակի գլխավորել հավաքականը

Ռուբեն Նազարեյանը վերահասակել է ֆուսբոլի Հայաստանի հավաքականի գլխավոր մարզի դասերում: Այդ աշխասանում նրան կօգնեն Զոհրադ Նիզազյանն ու Վաղարշակ Շահնազարյանը:

Ռուբեն Նազարեյանը հայկական ֆուսբոլի ամենափորձառու մասնակցներից է: Նա Հայաստանի ազգային հավաքականը գլխավորում է 2003-ից, զուգահեռաբար աշխասել է նաեւ մի Եարֆ ակումբներում:

Metal Bulletin ամսագրի բարձրագույն մրցանակը «Քրոնիմենտ Մայնինգ» ընկերությանը

Օրեր առաջ Լոնդոնում կայացել է աշխարհահռչակ Metal Bulletin ամսագրի կողմից անցկացվող Հասույ համաձուլվածքների 12-րդ համաշխարհային համաժողովը...

ՎիվաՄեյ-ՄՏՄ-ի «Ինստերնետ էֆուրենս» USB մոդեմը՝ այժմ նաև 3G ցանցում

Այժմ ՎիվաՄեյ-ՄՏՄ-ի «Ինստերնետ էֆուրենս 50» սակագնային լիցենզիա բաժանորդները կարող են 4G/LTE ցանցում գործող «Ինստերնետ էֆուրենս» USB մոդեմն օգտագործել նաև 3G ցանցում:

Հիշեցնենք, որ ՎիվաՄեյ-ՄՏՄ-ն առաջարկում է «Ինստերնետ էֆուրենս» հեթվճարային սակագնային լիցենզիայի տերերակ, որոնք ֆիզիկական անհատներին հիմնականում սրահողում են անսահմանափակ զեբարագ ինստերնետ ՎիվաՄեյ-ՄՏՄ-ի 4G/LTE ցանցում:

ԿՈՐԵԼ Է «Տոյ-Տոյիկ» ՄՊԸ-ի կլոր կնիքը: Չամարել անվավեր: ՎԱՃԱՈՎՈՒՄ Է 4 սեմ. բնակարան Եր. Զոչարի փ. (Եկեղեցու մոտ, 16/11 հ., 103 քմ), մոտ. ջուր, հիմն վերանորոգում, փոխված էլ. լարեր, 2 մասշտաբ, գեղեցիկ սեսարան, արևկող, գինը՝ մայմանագրային: Հեռ.՝ 093-505-807, (010) 222-730

ՇՏԱՊ վաճառվում կամ վարձով է սրվում Բարե ավսոնակ ՀԱԹ Բ-4 թաղ.-ում, առանց միջնորդի Հեռ.՝ 077-06-28-48, 055-06-28-48

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՀԱՅՎԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է ՄՐՅՈՒՅԹ ԹԱԾՈՒՐ ԱՇԽԱՏԱՏԵՐԻ ՀԱՄԱՐ Չամալարանի համաշխարհային դաստիարակման ամբիոնի մասնագետի ծրագրի համար հետևյալ գործառնություններով...

Երբ 60-ամյա գյուղատնտեսական Թամարա Վարդանյանը եկավ մեր խմբագրություն՝ իր թղթադրամակով, նրա դեմքին մի բան էր երևում՝ տառադան: Զուրյոցից հետո դարձավ, թե ինչդեպ է նա մեկնել Մոսկվա, այնուհետև ինչդեպ է կրտսեր դասերը «փրկելու» համար մեկնել Տաջիկստան, ինչդեպ են հարազատները նրա դեմ մեղադրանքներ կայացրել, ինչդեպ է Տաջիկ դասախազը նրան առաջարկել...

առաջ, իր կարծիքով, նա «չի եղել» ՀՀ բաղաբացի), ապա կարող են դիմել եւ ստանալ ՌԴ բաղաբացիություն: Տիկին Թամարան ստանում է ՌԴ անձնագիր՝ բաղաբացի Մոսկվա, Սլավյանսկի բուլվար, 15 շենքի 1-ին մասնաշենքի 64 բնակարան հասցեով: Զուրյուցից հետո մասնաշենքում վազեբակում ՌԴ անձնագիր, տիկին Թամարան մեկնում է Տաջիկստան, որտեղ էլ հենց որոշ ժամանակ անց մեկուսացվում է, եւ որտեղից նրան ի վերջո հաջողվում է փախչել: Վրաստանում արդեն տիկինը դիմում է ՀՀ հյուրընկալության, որն էլ Թամարա Վարդանյանին տալիս է Հայաստան վերադառնալու՝ «Վերադարձի իրավունք» փաստաթուղթը, ինչով

ՆԳ բաժնի կողմից՝ առանձնադեպ խոսքը չափի խարդախություն կատարելու մեղադրանքով: ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալի միջնորդությամբ Թամարա Վարդանյանը ղեկավարվելով Հայաստանից, ֆանի որ այստեղ է գտնվում առանց օրինական հիմքերի: Բայց խնդիրն այն է, որ ըստ Մարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների մասին Եվրոպական կոնվենցիայի 4-րդ արձանագրության 3-րդ կետի՝ ոչ մեկին չի կարելի արտաքին այն երկրից, որի քաղաքացին է նա: Այսինքն, եթե տիկին Թամարան, իսկալի քաղաքացիների դեպքում, համաձայն ՀՀ «քաղաքացիության մասին օրենքի», ստացել է ՀՀ քաղաքացիություն (ոչ անձնագիր), հետեբար, եթե տիկին Թամարան ՀՀ քաղաքացի է, ինչի մասին է վկայում նաև այն համաձայնագրերը, որ Վրաստանի մեր հյուրընկալությանը տիկինը սվել է «Վերադարձի իրավունք», որը տրվում է բացառադեպ քաղաքացիներին, ապա Հայաստանի ոստիկանությունը, դատախազությունը ճիշտ որոշում չեն կայացրել՝ համաձայնելով ընդառաջել Տաջիկ գործընկերների խնդրանքին՝ Էֆեստիցիայի ենթարկելու Թամարա Պողոսյանին: Հենց տիկինը քաղաքացիությունը հստակեցնելու համար էլ թերեւս ոստիկանությունը դիմում է ՀՀ վարչական դատարան՝ մեղադրելով տիկին Թամարային «ՀՀ տարածքում առանց օրինական հիմքերի բնակվելու համար», եւ դատարանով՝ արտաքին տեղափոխելու համար: Այս սարվա մայիսի 13-ին դատարանը որոշում է կայացրել, որով ոստիկանության անձնագրային ու վիզաների վարչությանը հանձնարարել է դարձնելու Թամարա Վարդանյանի՝ ՀՀ քաղաքացի լինելու հանգամանքը: Դատարանը առաջուցված չի համարել ոստիկանության դիմումը, ըստ որի՝ տիկին Վարդանյանը ՀՀ քաղաքացի է:

«Ամեն մի գիտեր ունի լուսաբաց»

համար, եւ վերջապես, ինչդեպ է նրան հաջողվել հրաբուխ փախչել Տաջիկական բանտից: Եւ մի ֆանի երկրներ անցնելով՝ Վրաստանից անցնելով Հայաստան...

Տիկին Թամարայի դաստիարակությունը առանձին հոդվածի դաստիարակում չէ. ամենք է մի ֆանի էջում անգամ վերաբարտարել, ինչ դաստիարակություն: Միայն նշենք, որ Թամարա Վարդանյանը ծնվել է Գյուլիստանում, այնուհետև, դեռեւս Սովետական Միության ժամանակ, ընտանիքով (ամուսինն ու երկու աղջիկները) տեղափոխվել է Մոսկվա՝ այնտեղ հիմնելով հրուսակեղեցիի արտադրամաս (տիկինը հրուսակեղեցի էր արտադրում): Որոշ ժամանակ անց մահանում է նրա ամուսինը, ծանր մարմնական վնասվածքներ է ստանում ավագ դուստրը, իսկ կրտսերը՝ մոր արտադրամասում աշխատող ազգությամբ Տաջիկ հետ փախչում է Տաջիկստան: Արդեն փրկված իսկալի ժամանակներն էին: Տիկին Թամարան, ինչդեպ եւ բոլոր իսկալի այն քաղաքացիները, որոնք ծնվել էին Հայաստանում, համաձայն «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի, դառնում է ՀՀ քաղաքացի, սակայն, հավանաբար Մոսկվայում գտնվելու դաստիարակում նա չի ստանում ՀՀ անձնագիրը: Փոխարենը տիկինն ավելի ուշ դիմում է ՌԴ քաղաքացիություն ստանալու խնդրանքով, ինչում ռուսաստանյան համադաստիարակման մարմինները չեն մերժում նրան, հաշի առնելով ՌԴ համադաստիարակման օրենքը, որ իսկալի քաղաքացիները Միության փրկվածից հետո, եթե չեն հանդիսանում որեւէ այլ երկրի քաղաքացի (իսկ ֆանի որ ՀՀ անձնագիր Թամարայի մոտ չի եղել, եւ նա չի իմացել իր՝ ՀՀ քաղաքացի լինելու մասին,

տիկինը՝ 2010-ի ապրիլի 28-ին հայ-վրացական Բազաստան անցակետով անցնում է Հայաստան: Հայաստանում նրան ձերբակալում են, տեղափոխում «Արվյան» քաղաքացիական հիմնարկ, ֆանի որ Տաջիկստանում նա գտնվում է հետախուզման մեջ: Մեկ տարի անց՝ 2011-ի փետրվարի 15-ին տիկին Թամարան ազատ է արձակվում, բայց նախ, Հայաստանի ոստիկանությունը (որը եւ լիազորված է գործելու նման դատապարտում) որոշում է բավարարել Տաջիկստանի դատարանի մարմինների հայցը՝ Թամարա Վարդանյանին Տաջիկստան էֆեստիցիայի անելու վերաբերյալ: Այս կաղաքացիությանը ՀՀ ոստիկանության քաղաքացիությանը տեղափոխությունը երկու անգամ ծանուցել է Տաջիկստանի համադաստիարակման մարմիններին, սակայն Տաջիկները ոչինչ չեն ձեռնարկել՝ տիկինը տեղափոխությունը կազմակերպելու համար, ինչը դատարանով է անել հենց էֆեստիցիայի հայց մերկայացրած կողմը: Համաձայն Միասի կոնվենցիայի էլ, եթե էֆեստիցիայի համար դիմած կողմը 15 օրվա մեջ չի կազմակերպում էֆեստիցիայի սուբյեկտի տեղափոխությունը, ուրեմն երկրը, որտեղ նա կրում է իր դատարան, կարող է ազատ արձակել նրան: Հենց տա հիման վրա տիկին Թամարան ազատ է արձակվում «Արվյան» քաղաքացիական հիմնարկից: Ազատվելուց հետո նա դիմում է ՀՀ ոստիկանության անձնագրային եւ վիզաների վարչություն՝ իրեն ՀՀ-ում բնակվելու կարգավիճակ տալու խնդրանքով: Խնդրանքը մերժվում է, ֆանի որ տիկին Թամարան հետախուզման մեջ է Տաջիկստանի հաստիարակման մարդի ՆԳՆ Կուր-Տյուբենի

տիկինը (ոչ անձնագիր), հետեբար, եթե տիկին Թամարան ՀՀ քաղաքացի է, ինչի մասին է վկայում նաև այն համաձայնագրերը, որ Վրաստանի մեր հյուրընկալությանը տիկինը սվել է «Վերադարձի իրավունք», որը տրվում է բացառադեպ քաղաքացիներին, ապա Հայաստանի ոստիկանությունը, դատախազությունը ճիշտ որոշում չեն կայացրել՝ համաձայնելով ընդառաջել Տաջիկ գործընկերների խնդրանքին՝ Էֆեստիցիայի ենթարկելու Թամարա Պողոսյանին: Հենց տիկինը քաղաքացիությունը հստակեցնելու համար էլ թերեւս ոստիկանությունը դիմում է ՀՀ վարչական դատարան՝ մեղադրելով տիկին Թամարային «ՀՀ տարածքում առանց օրինական հիմքերի բնակվելու համար», եւ դատարանով՝ արտաքին տեղափոխելու համար: Այս սարվա մայիսի 13-ին դատարանը որոշում է կայացրել, որով ոստիկանության անձնագրային ու վիզաների վարչությանը հանձնարարել է դարձնելու Թամարա Վարդանյանի՝ ՀՀ քաղաքացի լինելու հանգամանքը: Դատարանը առաջուցված չի համարել ոստիկանության դիմումը, ըստ որի՝ տիկին Վարդանյանը ՀՀ քաղաքացի է: